

རིག་ཚུམ་སྐད་ཆའི་རིགས་དང་ཚུམ་འཇུག

གཟུངས་འབྲུམ་ཐང་གིས་བཅུམས།

ཀན་སུ་མི་རིགས་དཔེ་ཆུན་ཁང་།

རིག་རྩམ་སྐད་ཆའི་རིགས་དང་རྩམ་འབྲུག་
གི་རྩམ་གཞག་རིན་ཆེན་སེལ་མ།

གཞུང་ལ་འབུམ་ཐར་གྱིས་བཙུམས།

ཀན་སྤུ་མི་རིགས་དཔེ་སྟན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

文学语言的类型与写作/桑本太著. —兰州:甘肃民族出版社, 2006.9

ISBN 7-5421-1138-8

I. 文... II. 桑... III. 藏族—少数民族文学—文学语言—研究—藏语 IV. I207.914

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2006) 第 105663 号

书 名: 文学语言的类型与写作

作 者: 桑本太 著

责任编辑: 周甲克

封面设计: 星 亮

出 版: 甘肃民族出版社 (730030 兰州市南滨河东路 520 号)

发 行: 甘肃民族出版社发行部 (730030 兰州市南滨河东路 520 号)

印 刷: 青海西宁印刷厂

开 本: 880×1230 1/32 **印 张:** 5.25

字 数: 100 千

版 次: 2006 年 9 月第 1 版 2006 年 9 月第 1 次印刷

印 数: 1-1 000

书 号: ISBN 7-5421-1138-8

定 价: 10.00 元 (民文)

甘肃民族出版社图书若有破损、缺页或无文字现象,可直接与本社联系调换。

邮编: 730030 地址: 兰州市南滨河东路 520 号

电话: 0931-8773261 (编辑部 联系人: 桂谕 E-mail: Lanzhougy@163.com)

电话: 0931-8773271 (发行部 联系人: 张明钰)

版权所有 翻印必究

དཀར་ཆག

- རིག་ཚུལ་སྐད་ཆའི་རིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རིན་ཆེན་རྣམས་འཕགས་
ས་བཅད་དང་པོ། རྣམ་འགྲོའི་ཡན་ལག་.....(3)
- དོན་ཚན་དང་པོ། རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་ཞེས་པའི་རིག་ཚུལ་གྱི་
སྐར་ཚུལ་བཤད་པ།(3)
- དོན་ཚན་གཉིས་པ། རིག་ཚུལ་སྐད་ཆའི་གོ་དོན་བཤད་པ།
.....(6)
- དོན་ཚན་གསུལ་པ། རིག་ཚུལ་སྐད་ཆའི་ཅ་བའི་ཁྱད་ཆོས་
བཤད་པ།(9)
- ས་བཅད་གཉིས་པ། གཞུང་དོན་དངོས་གཞི།(16)
- དོན་ཚན་དང་པོ། རིག་ཚུལ་སྐད་ཆའི་རིགས་དབྱེ་ཚུལ་བཤད་
པ།(16)
- དོན་ཚན་གཉིས་པ། རིག་ཚུལ་སྐད་ཆའི་རིགས་རྣམས་སོ་
སོར་བཤད་པ།.....(27)
- མཁུག་བསྟུ་བའི་གཏམ།.....(88)
- ཚུལ་འཁུག་གི་བཤད་ཁྱད་གནད་ཆེད་སྐད་གཞུང་གནས་འཁུག་རིགས།
ས་བཅད་དང་པོ། ཚུལ་འཁུག་གི་གོ་རིམ་དང་ཅ་བའི་རྒྱས་པ།
.....(93)

ས་བཅད་གཉིས་པ། འཛོལ་སྤྱད་ཀྱི་རྒྱས་རིམ།(101)
 ས་བཅད་གསུམ་པ། བསམ་བཞོད་ཀྱི་རྒྱས་རིམ།(113)
 ས་བཅད་བཞི་པ། མཛོན་བརྗོད་ཀྱི་རྒྱས་རིམ།(122)
 ས་བཅད་ལྔ་པ། རིག་ཚུལ་འབྲི་ཚུལ།(142)
 ས་བཅད་དྲུག་པ། གཞུང་ཚུལ་འབྲི་ཚུལ།(150)
 མཐུག་བྱང་།(161)

རིག་ཚུལ་སྐད་ཆའི་རིགས་ཀྱི་ནུས་
གཞན་རིན་ཆེན་ལྗོངས་འཕེལ་

ས་བཅད་དང་པོ། མཛན་འགྲེལ་ཡན་ལག

དོན་ཚན་དང་པོ། རིག་ཚཱ་སྐད་ཆ་ཞེས་པའི་

རིག་ཚཱ་གྱི་བསྐྱར་ཚུལ་བཤད་པ།

རིག་ཚཱ་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་གྱི་གོ་དོན་གང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ཐ་
སྐད་འདི་ཡང་ཁྱད་སྤངས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། རིག་ཚཱ་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་
ནི་ལ་ཉིང་སྐད་གྱི་“litteratura”ཞེས་པ་ལས་འོངས་ཤིང་དོན་ནི་ཡི་
གས་བྲིས་པའི་དངོས་པོ་སྟེ། བོད་སྐད་ནང་གི་ཡིག་ཚཱ་དང་དོན་
གཅིག་གོ།

སྟེ་ཆོག་གས་ཀྱི་འཆོ་བ་འཕེལ་རྒྱས་སུ་སྤང་བ་དང་བསྐྱར་ནས་རིག་
ཚཱ་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་གྱི་གོ་དོན་ལའང་འགྱུར་བ་བྱུང་སྟེ། དང་ཐོག་
གི་ཡི་གས་བྲིས་པའི་དངོས་པོ་ཞེས་པའི་དོན་དང་ཐ་དད་ཏུ་སྤང་།
དེང་སྐབས་འཇམ་སྒྲིང་སྟེང་ཏུ་རིག་ཚཱ་གྱི་གོ་དོན་ཐད་བཞེད་པ་མི་
མཐུན་པ་ཏུ་མ་སྤང་ཡང་གྲགས་ཆེ་བ་ནི་སྐད་ཆ་བཀོལ་ནས་ཉམས་
བཟོད་པའི་སྐྱུ་ཚུལ་གྱི་བཅུམས་ཆོས་ཞེས་པ་དང་སྐད་དང་ཡི་གེར་
བཞེན་པ་དང་རྣམ་ཤྲོད་གི་རྒྱས་པས་གྲོགས་བྱས་ཏེ་མི་རྣམས་ཀྱིས་
ཉམས་སུ་བྱུངས་པའི་བསམ་པ་དང་། བཅེ་ཏུང་མཆོན་པའི་སྐྱུ་ཚུལ་

གྱི་བཅུམས་ཆོས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །གོ་དོན་དེ་དག་གཞིར་བཟུང་ནས་
བཤད་ན། ད་ལྟ་རང་དེའི་ཆགས་པར་དང་རྟུག་དེའི་སྐྱེས་ཀྱི་སྤྲེང་རྟེན་
ཚཱ་རིག་ཅེས་བསྟར་བ་ལ་སྦྱོན་བྱང་ཡོད་དེ། སྤྲེང་བོད་སྐད་ཀྱི་ཐ་
སྟོང་འདྲིམས་ཚུལ་ལ་གསེར་རིག་དང་ཆེས་རིག་སྐྱེས་ཀྱི་མིང་གི་ཆ་.....
ཤས་རིག་ཅེས་པ་ནི་གཞུང་ངམ་གཞུང་ལུགས་ལ་གོ་དགོས། དེ་ལྟར་
མིན་པར་ཤེས་པ་དང་དོན་གཅིག་པའི་རིག་པ་ལ་གོ་དགོས་ཟེར་ན་.....
རང་མཆང་བསྟན་པ་ལས་ཅི་ཡང་མི་སྤང་། དེའི་གནད་ཀྱིས་སྐད་ཆའི་
སྦྱ་ཆལ་གྱི་མིང་ལ་ཚཱ་རིག་ཅེས་བསྟར་ན་ཚཱ་གཞུང་ལ་གོ་འགྲོ་བ་.....
རེད། འོ་ན། གང་ལྟར་བསྟར་ན་འགྲིག་གམ་ཞེ་ན། གང་བཞོད་ལྟར་
རིག་ཚཱ་ཞེས་བསྟར་ན་ལེགས་པར་འདོད་དེ། བོད་རང་གི་ཐ་སྟོང་
འདྲིམས་ཚུལ་དང་མཐུན་ཞིང་གོ་ལོག་མི་འབྱུང་བ་དང་། རིག་པའི་
འབྲུལ་ལས་བྱུང་བའི་ཚཱ་ཞེས་སྟེ་བཤད་བྱས་ན་འང་གོ་བ་ལྟག་པ་.....
ཞིག་སྤྲེང་རྟེན་ཡོད་སྟེ།

གལ་ཏེ་མི་ལ་ལས་སྐད་ཆའི་སྦྱ་ཆལ་གྱི་མིང་ལ་ཚཱ་རིག་ཅེས་.....
བསྟར་བ་ལ་སྦྱོན་ཡོད་ཀྱང་ད་ནི་ཡོངས་སུ་གྲགས་པས་བཅས་ཐབས་
བྲལ་ཞེ་ན། ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ལ་རྒྱ་མཚན་ཡང་དག་ཅིང་། གལ་
ཏེ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་དབང་རྟེན་བཏང་ན་འང་བཅས་ཐབས་མེད་པ་
ག་ལ་ཡིན། ཆང་མས་ཤེས་གསལ་ལྟར། ད་ཆར་བོད་རིགས་སྤྱི་མི་
གྲངས་ལས་མང་ཤོས་ནི་ཡིག་ཚྗངས་པ་དང་། རྒྱ་ཤོས་ནི་ཡི་གེ་ཤེས་
མཁན་དང་ཡོན་ཏན་པ་རེད། ཡི་གེ་ཤེས་མཁན་ལས་ཀྱང་མི་རྒྱ་ཚུ་

གྱིས་མ་གཏོགས་རིག་ཚུལ་ལ་གོ་བ་ཡང་དག་པ་ཅིག་ཡིན་མི་ཤེས་པར་
 འདུག་པས། ཚུལ་རིག་ཅེས་ཐ་སྐད་ཡོངས་སུ་གྲགས་ཞེ་ན་རིགས་པ་
 འོན་མཐུན་ནམ་མཁའི་པར་ལྗོངས་མཆོད་ལྷུང་མ་སོང་ངམ། གལ་ཏེ་ཚུལ་
 རིག་ཅེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་ཀྱང་བཅས་ཐབས་མེད་པ་ག་ལ་ཡིན་ཏེ།
 བོད་སྐད་ལ་མཚོན་ན་ཆོས་རྒྱལ་ལ་པཎ་རིམ་བྱོན་ནམས་གྱིས་བཀས་
 བཅད་ཐེངས་གསུམ་བྱས་པ་ལྟ་བུ་དང་། རྒྱ་ནག་གི་སྐད་ལ་མཚོན་ན།
 རྩོམ་ཆད་མྱེ་སྤྱང་སོགས་ནས་སྤྱན་དང་རྩལ་འགྱུར་རིག་པ། དངོས་
 ལུགས་རིག་པ་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྐད་མང་པོ་འགྱུར་ཡོད་པ་ལས། ད་ཆར་
 རྒྱ་ནག་རང་གི་ཐ་སྐད་འདོགས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པ་ནམས་མཁས་
 པ་དག་གིས་སྐད་ཀྱི་དྲངས་མའི་སྤྱགས་ལ་དམིགས་ཏེ་བཅས་དང་.....
 བཅས་ལུས་སུ་ཡོད་པ་ལྟར་རོ།

ཡང་གལ་ཏེ་མི་ལ་ལས་སྤྱ་ནི་བརྗོད་འདོད་རྩིས་འབྲངས་ཕྱིར་.....
 ཞེས་གསུངས་ཡོད་པས་ཚུལ་རིག་ཅེས་བཅན་སྤྱིར་བྱས་ཏེ་བཏགས་.....
 ཆོག་ཅེ་ན། བདག་གི་ཚོངས་སྤྱོད་ཤར་ཆོད་ལྟར་ན། ལྷང་དེའི་དོན་ནི་
 སྤྱ་ནི་བརྗོད་པར་འདོད་པའི་ཀུན་སྤྱོད་སྤྱིས་པའི་རྩིས་སུ་འབྲངས་ནས་
 སྤྱིས་པའམ་བྱང་བ་ཡིན་ཞེས་པ་ལས། མིང་བརྗོད་ཆོད་འཇིག་རྟེན་
 ཐ་སྐད་འདོགས་ཚུལ་གྱི་གནས་ལུགས་དང་བསྐྱེད་མི་དགོས་པར་གང་
 དྲན་དྲན་བྱ་བཏགས་ཆོག་ཅེས་པའི་དོན་ནི་མིན་ལས་ཆེ་སྟམ། གལ་ཏེ་
 དེ་ལྟར་ཡིན་ན་བོད་སྐད་ལ་བཀས་བཅད་ཐེངས་གསུམ་བྱས་པ་དང་
 དག་ཡིག་སོགས་བཅམས་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་རོ།

དོན་ཚན་གཉིས་པ། རིག་ཚུལ་སྐད་ ཆའི་གོ་དོན་བཤད་པ།

ཅི་ཞིག་ལ་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་ཟེར་ཞེས་ན། གནད་དོན་དེའི་ཐད་ཏུ་
རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་གཅིག་མཐུན་མིན་
ཡང་སྟོགས་བསྟུས་བྱས་ན་གསལ་གསལ་ལྟར།

1. ལུ་ལེན་གྱི་ཡི་ས་པི་ཏ་རྒྱས་རང་གི་རྒྱ་ཚལ་ཚུལ་རིག་གི་……
ཐེང་གཞིར་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་ནི་དམངས་ཡོངས་ཀྱི་སྐད་ཆའི་ནང་ཏུ་
ཡོད་པའི་དམིགས་བསལ་ཚད་ལྡན་གྱི་སྐད་ཆ་ཞིག་ཡིན་པར་བསྟན་
འདུག

2. རྒྱ་རན་སི་པ་རྒྱང་ཏེ་ཡི་སའི་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆའི་འདོད་
ཚུལ་ནི། དཔེ་ཐོག་གི་སྐད་ཆ་དང་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་གཅིག་ཏུ་མི་
བསྟེན་པར་རིག་ཚུལ་མཁས་དབང་གིས་བཀོལ་སྤྱད་བྱེད་པའི་སྐད་ཆ་
ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་རེད།

3. རྒྱ་ནག་པ་དབྱེ་ཚོན་གྱིས་གཙ་སྟོན་བྱས་པའི་རིག་ཚུལ་གྱི་རྒྱ་
བའི་གཞུང་ལུགས་ཞེས་པའི་ནང་ཏུ་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་ལ་གོ་དོན་ཁྲབ་
ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཡོད་དེ། གོ་དོན་ཁྲབ་ཆེ་བའི་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་ནི་མི་
རིགས་ཐུན་མིང་གི་སྐད་ཆའི་མང་གཞིའི་སྟེང་ཏུ་གསར་བརྗོད་བྱས་པའི་
དཔེ་དཔེ་ཐོག་གི་སྐད་ཆ་ལ་བསྟན་ཞིང་། དེའི་ནང་ཏུ་རིག་ཚུལ་

བཅུམས་ཚས་ཀྱི་སྐད་ཆ་འདུས་པ་མ་ཟད། ཚན་རིག་གསུང་ཚུལ་དང་
 ཆབ་སྲིད་ཆེད་ཚུལ། ཚགས་པར་དང་རྒྱུ་ཤེས་ཀྱི་བཀོལ་སྤྱད་
 བྱས་པའི་དཔེ་དེབ་ཐོག་གི་སྐད་ཆ་མཐའ་དག་དང་གསར་བཟོ་བྱས་
 པའི་དག་ཐོག་གི་སྐད་ཆ་འདུས་སོ། །བར་སྤྱད་རིག་པའི་ནང་དུ་
 བཀོལ་བའི་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་ཞེས་པའི་དོན་ནི། སྤྱིར་བཏང་དུ་གོ་དོན་
 རྒྱབ་ཆེ་བའི་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་ལ་བསྟན་པ་ཡིན། གོ་དོན་རྒྱབ་ཆུང་
 བའི་རིག་ཚུལ་སྐད་ནི་སྟན་ཚུལ་དང་ལྷག་ཚུལ། སྤྱང་ཚུལ་དང་སྒྲིས་
 གར་སོགས་ཀྱི་རིག་ཚུལ་བཅུམས་ཚས་ཀྱི་སྐད་ཆ་དང་མི་དམངས་ཀྱི་
 དག་ཐོག་གི་གསར་ཚུལ་ནང་དུ་ལས་སྟོན་བརྒྱུད་པའི་རིག་ཚུལ་སྐད་
 ཆ་ལ་ཆེད་དམིགས་ཀྱིས་བསྟན་པ་རེད། རིག་ཚུལ་གཞུང་ལུགས་ནང་
 དུ་བཤད་པའི་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་ཞེས་པ་ནི། རྒྱུ་དུ་གོ་དོན་རྒྱབ་ཆུང་
 བའི་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་ལ་བསྟན་པ་ཡིན་ཞེས་བཤད་དོ། །

གོང་བཀོད་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྦྱགས་མི་འདྲ་བའི་སྒྲི་ནས་……
 རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་ལ་འགྲེལ་བྱས་པ་དེར་རང་སྒྲིས་དཔག་ཆེད་ཀྱིས་……
 བོད་ཀྱི་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་དང་བསྟར་ནས་ཅུང་དཔྱད་ན།

༡. ཡི་ས་ལི་ཏ་ཁྱུ་འདྲི་འདྲི་ཚུལ་དེ་རང་རེའི་བོད་ཀྱི་རིག་……
 ཚུལ་སྐད་ཆར་སྤྱད་ན་དོན་ལ་མི་གནས་པའི་ཆ་མཆིས་ཏེ། བོད་ཀྱི་
 རིག་ཚུལ་ནང་དུ་ཡུལ་སྐད་ཀྱིས་བཅུམས་པ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་མི་ལ་
 རས་པའི་རྣམ་མགྱུར་ལྟ་བུར་མཆོན་ན་ཡུལ་སྐད་མང་བ་དང་། སྒྲིས་
 གར་དང་སྤྱང་ཚུལ་ནང་དུ་མི་སྒྲིའི་སྐད་ཆ་ལས་ཡུལ་སྐད་མང་བ་ལྟ་བུ་

རེད། དེ་བས། དམངས་ཡོངས་ཀྱི་སྐད་ཆའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་དམིགས་
བསལ་ཚད་ལྡན་གྱི་སྐད་ཆ་ནི་མིན་ནོ། །

༢. སྤང་ཏེ་ལི་སིའི་འདོད་ཚུལ་ཡང་རང་རེའི་བོད་ཀྱི་རིག་ཚུལ་
སྐད་ཆ་དང་སྦྱར་ན་འཕལ་ག་མི་འཕྲད་དེ། གེ་སར་སྤང་ལྟ་བུར་
མཆོད་ན་རིག་ཚུལ་མཁས་པས་བཅམས་པ་མིན་ཡང་དེའི་སྐད་ཆ་ནི་
མང་ཆོགས་ཀྱི་རག་ཐོག་ལས་གསར་བཅོ་བྱས་པའི་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་
ཡག་པོ་ཡིན་པས། རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་མིན་པར་སྟེ་ཞིག་གིས་བསྐྱབ་ཐུབ།

༣. དབྱི་ཆོན་གྱིས་གཙ་སྤྱིག་བྱས་པའི་རིག་ཚུལ་ཚུ་བའི་གཞུང་
ལུགས་ཞེས་པའི་ནང་དུ་བཟུན་པའི་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆའི་གོ་དོན་ཁྱབ་
ཆེ་རུང་གཉིས་ཡོད་དེ། གོ་དོན་ཁྱབ་ཆེ་བ་ནི་བརྗོད་སྒྲིབ་རིག་པའི་ནང་
དུ་བཟུན་པའི་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆའི་གོ་དོན་ཡིན་པས། བོད་ཀྱི་རིག་ཚུལ་
སྐད་ཆ་ལ་སྦྱར་མི་རིགས་སོ། གོ་དོན་ཁྱབ་རུང་བ་ནི་ཕལ་ཆེར་དོན་ལ་
གནས་ཏེ་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་ལ་སྦྱར་ཚུལ་དང་སྦྱང་ཚུལ་དང་རྒྱུས་གར་
སོགས་ཀྱི་རིག་ཚུལ་བཅམས་ཆོས་ཀྱི་སྐད་ཆ་དང་མི་དམངས་ཀྱི་རག་
ཐོག་གི་གསར་ཚུལ་ནང་དུ་ལས་སྟོན་བརྒྱུད་པའི་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་
ཞེས་ནམ་པ་གཉིས་སུ་བྱེ་བ་ལྟ་བུ་རེད། ཡིན་ནའང་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་
ལ་མཆོད་ཉིད་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་བཞག་མེད་པས་ལྟ་མེད་ཡང་དག་གོ་
ཞེས་བརྗོད་དཀའ་བའོ། །

འོ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་གང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན།

རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་ཞེས་པའི་སྐབས་འདིའི་སྐད་ཆ་ནི་རིག་ཚུལ་གྱི་

ཡིན་པ་ལས་གཞན་གྱི་མ་ཡིན་པར་རྣམ་པར་བཅད་པ་དང་། རིག་
 ཚྭ་ནི་བྱད་གཞི་དང་སྐད་ཆ་ནི་བྱད་ཆས་ཡིན། རིག་ཚྭ་གྱི་གོ་དོན་
 གོང་རྩ་སྐུལ་པ་ལྟར་དང་། སྐད་ཆ་ནི་གོ་དོན་ནི་བརྗོད་རིག་པ་ལས་
 ཡིག་རྩ་མ་འདུས་པ་ལས་མིང་དང་། མིང་རྩ་མ་འདུས་པ་ལས་ཆོག་
 དང་ཆོག་རྩ་མ་འདུས་པ་ལས་བརྗོད་པ་ལྟེན་ཅེས་པའི་བརྗོད་པ་དང་།
 མཚན་ཉིད་རིག་པ་ལས་རྗོད་བྱེད་ཅེས་པ་དང་། གཞན་ཡང་དག་སྦྱར་
 ཞེས་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སོ། །

མདོར་ན། རིག་ཚྭ་སྐད་ཆ་ནི་རིག་ཚྭ་གྱི་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་དག་ཇི་
 རྟེན་ལ་གོ་དགོས། དེར་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཆ་ནས་བྱེད། ཡིག་ཐོག་རིག་
 ཚྭ་སྐད་ཆ་དང་དག་ཐོག་རིག་ཚྭ་སྐད་ཆ་གཉིས་ཡོད་དོ། །

དོན་ཚན་གསུམ་པ། རིག་ཚྭ་སྐད་ཆ་འི་ ཚ་བའི་བྱད་ཆས་བཤད་པ།

རིག་ཚྭ་སྐད་ཆ་ལ་སྦྱར་བཏང་རྩ་ཚྭ་རིགས་སྐད་ཆ་འི་གནད་
 ལ་འཁེལ་བ་དང་། བསྐྱུས་ཤིང་གསལ་བ། གསོན་ཉམས་ལྡན་པ་
 བཅས་ཀྱི་བྱད་ཆས་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་ད་རུང་རང་གི་བྱད་ཆས་ཡོད་
 དེ། དཔེར་ན། རིག་ཚྭ་སྐད་ཆ་དང་ཚན་རིག་སྐད་ཆ་གཉིས་བསྐྱར་
 བས་བཤད་ན། ཚན་རིག་སྐད་ཆས་སྦྱི་མཚན་གྱི་རྣམ་གཞག་(ཆོས་
 ཉིད)རགས་བསྐྱུས་སུ་བྱེད་ཅིང་། དེའི་ཚ་བའི་བྱད་ཆས་ནི་གནད་ལ་

འཁེལ་ཞིང་ཆོག་པ་དམ་པ་ལོ། རིག་ཚུལ་སྐད་ཆས་སྐྱུ་རྩལ་གྱི་ཉམས་
སྤང་བརྟན་བཟོད་པར་བྱེད་པ་ལྟེ། བྱེ་བྲག་ཆེར་བ་ཅན་དང་རགས་
བསྐྱུས། མཛེས་སྤྱད་གི་བྱེད་ལས་ཡོད་པའི་མི་ཆེའི་དཔེ་རིས་སྤྱི་
འབེབས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་བས། རིག་ཚུལ་སྐད་ཆའི་ཅ་བའི་བྱེད་ཆོས་
འགའ་ཡོད་པ་སྤྱི་བར་བྱ་ལྟེ།

༡. རྟོན་གྱི་ཉམས་ལྡན་པ།

རིག་ཚུལ་གྱིས་སྐྱུ་རྩལ་གྱི་ཉམས་བཟོད་པའི་སྒྲིན་ས་སྤྱི་ཆོག་པ་གྱི་
འཆོ་བ་མཆོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པས། སྒྲིག་མཁན་ལ་ཉམས་སྤྱི་བྱེད་
བར་བྱ་བ་ནི་རིག་ཚུལ་གྱི་བྱེ་བྲག་ཆེར་ཅན་དང་གསོན་ཉམས་ལྡན་……
པའི་མི་ཆེ་ཡིན་པ་ལས། སྤྱི་མཆོན་གྱི་རྟོན་སྤྱི་དང་སྤྱོ་མེད་སྐམ་པའི་སྤྱི་
འགྲོས་མིན། རིག་ཚུལ་གྱི་བྱེད་ཆོས་དེས་རིག་ཚུལ་སྐད་ཆ་ལ་རྟོན་གྱི་
ཉམས་དེས་པར་བྱ་ལྡན་དགོས་པ་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་རེད། རྟོན་གྱི་
ཉམས་ལྡན་པའི་སྐད་ཆ་ཞིས་པ་ནི། འཆོ་བའི་སྤང་ཚུལ་སྤྱི་ཆོག་པ་གྱི་
བྲག་གིས་བཞོད་འབྲི་བྱས་པ་བརྟུན་དེ་འཆོ་བའི་རོ་བོ་མཆོན་པ་ལ་……
ཟེར། དེ་ལ་དཔེ་འདྲིམ་བྱས་ན།

《མི་ལ་རས་པའི་རྣམ་ཐར་》ལས།

“ཨ་མས་ང་ཡིན་པར་ཉ་ལས་ཏེ། སྐམ་པ་གཡས་སྤྱི་བོར། ཡོས་
དཀྲུགས་གཡོན་དུ་བོར། ཡོས་བརྩོས་འཕྲོ་ཆོག་ཏུ་བརྟུག ལག་པ་
གཡས་སྤྱི་ཡོག་པ་ཞིག་བྱེད། གཡོན་དུ་ཐལ་བ་སྤར་གང་བྱེད། སྐམ་

རིང་བ་ལས་བབས་ཐུང་བ་ལ་མཆོངས་ནས་ཐྱིར་བུང་ཉྩ། ཐལ་བ་དེ་
གདོང་ལ་བཏབ། ཡོག་པ་དེ་མགོ་ལ་ལན་འགའ་བརྒྱབ་ནས་ཡབ་མི་ལ་
ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཆོན་ཁྱེད་ལ་བྱ་འདི་འདྲ་ཞིག་སྒྲིམ་སྟེ། །ཁྱེད་རབས་
ཆད་གདའ་བ་དེད་མ་སྤྲད་ཀྱི་ལས་བསྐྱོས་ལ་གཟིགས་དང་ཞེས་ཨ་མ་
ཡུག་གཅིག་བརྒྱལ་ནས་འབྲེལ་.....”ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཐུང་ཆ་དཀར་རྒྱུ་
ཁྲོས་པའི་ཉམས་བྱེ་བྲག་གིས་བཀོད་འབྲི་བྱས་པ་རེད།

ཡང་ན། 《གཞོན་ཅུ་དྲུག་གི་རྟོགས་བརྗོད་》ལས།

“ལྷས་མདངས་གོས་དཀར་སྤྲ་ཡིས་སྟོགས་ཏེ་གྱུན། །

སྤྲ་ཡི་ནགས་ཆལ་ལྷས་ལ་བྱགས་པ་བཞིན། །

ཅ་ཡི་ཞགས་པས་ཀླད་པོའི་ཡན་ལག་བཅིངས། །

གཉེར་མའི་དྲ་བས་ཅ་ཡང་བཅིངས་པ་བཞིན། །

ཡལ་གྱི་དངོས་པོ་མི་སྦྱག་གྱུར་བ་དང་། །

རོ་འཛིན་ཟས་ཀྱི་ཚུལ་པ་བྲལ་རིག་ནས། །

འདྲེན་བྱེད་ནང་དུ་སྟོས་ཏེ་སྦྱིབ་བཞིན་ལྟ། །

སྟོན་མས་ཐྱི་ཅུ་བུང་ཉྩ་འབྲོས་པ་འདྲ། །”

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཀླད་པོའི་ཀས་ཉམས་བྱེ་བྲག་གིས་སྤང་ཚུལ་སྟེ་.....
ཆོགས་བརྒྱད་དེ་བཀོད་འབྲི་བྱས་པ་རེད།

༡. འབྱུར་ཅིང་བརྒྱས་པ།

ཆོག་འབྱུར་བ་ཞེས་པ་ནི་བརྗོད་བྱའི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་གི་ངོ་པོ་

དང་རྣམ་འགྱུར་དང་ཁྱད་ཆས་རྫོང་བྱེད་ཆོག་གིས་ཡང་དག་པར་.....
མཆོན་རྒྱས་པ་ལ་ཟེར་ཞིང་། བསྐྱས་པ་ཞེས་པ་ནི་ཆོག་ཏུང་བའི་སྒོ་
ནས་སྤྱན་སྒྲུབ་ཆོགས་པའི་འཆོ་བ་དང་། བསམ་པ་རིས་འབེབས་དང་
སྤྱགས་བསྐྱས་བྱས་པ་ལ་བྱའོ། །དཔེར་ན།

《སྤང་ས་འོད་འབྱུང་》ལས།

“ཁ་རོག་བསྐྱད་ན་བྱ་མ་སྤེན་མ་ཟེར། །

གཏམ་ལན་བྱས་ན་བྱ་མའི་པེར་ཤ་ཟེར། །

སྤྱེ་ལ་སྤྱན་ན་མགོ་ཡང་འཆལ་མ་ཟེར། །

ནང་དུ་བསྐྱད་ན་ལྟ་ཁང་ལོགས་རིས་ཟེར། །”

ཞེས་པ་ལྟར་ཆོག་ཏུང་ཞིང་དོན་འདུས་པ་དང་ཆོག་དེས་བརྗོད་
དོན་ཡང་དག་པར་མཆོན་པ་རེད།

ཡང་ན། 《ཤན་གདན་སྤྱག་མེང་ཁ་སྤྱོད་》ལས། “སྤྱག་རོང་ཨ་ཁུ་
ཁྱོ་བྱར་ཟེར་བ་སྒོ་ཆོད་ཆེ་ལ་དཔལ་སྤྱིང་མེད་པ། འཇིགས་མདོག་ཆེ་
ཞིང་བྱ་ལག་མང་པ། ཏ་ཏ་འདྲ་བའི་རོ་གཉིས་མ། སྤྱི་ལ་འདྲ་བའི་
ལྷེ་གཉིས་མ། མགོ་བདེ་དྲན་འབྲུལ་ལ་བྱང་རྩབ་པ་ཞིག་ཡོད།”

ཅེས་པ་ལྟར་ཆོག་འགྱུར་ཞིང་ཏུང་བ་རེད།

3. ཡིད་འགྱུར་གྱིས་སྤྱག་པ།

རིག་ཚཱ་སྐད་ཆ་ལ་ཡིད་འགྱུར་གྱིས་སྤྱག་པའི་ཁྱད་ཆས་དེ་རིག་
ཚཱ་གསར་ཚཱ་གྱི་ཁྱད་ཆས་གྱིས་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་སྟེ། ཡིད་འགྱུར་